

БЕЛАРУСКІЯ
КАРАНІ ЧЭМПІЁНА

На працягу многіх дзесяцігоддзяў імя Міхаіла Бацвінніка (1911—1995) было шырока вядома не толькі шахматыстам. У гісторыю шахмат ён увайшоў як шосты чэмпіён свету і як першы савецкі ўладальнік вышэйшага шахматнага тытула. Нарадзіўся Міхаіл Майсеевіч у цяперашняй Ленінградскай вобласці, але не ўсе ведаюць, што бацькі вялікага шахматыста — выхадцы з беларускіх зямель.

Да 25 гадоў бацька жыў у вёсцы Кудрышчына пад Мінскам, недалёка ад Астрашчыцкага Гарадка.

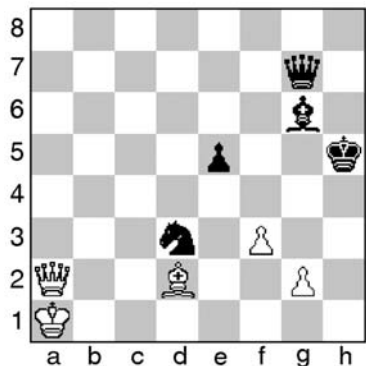
Маці чэмпіёна паходзіла з Краслаўкі (цяпер Краслава ў Латвіі) на беразе Заходняй Дзвіны, па суседстве з Браславам і Друяй.

З шахматамі Бацвіннік пазнаёміўся толькі ў 12 гадоў, але ўжо праз два гады ў сеансе адначасовай гульні перамог чэмпіёна свету Х.Р. Капабланку. У 16 гадоў стаў майстрам спорту, у 20 — чэмпіёнам СССР (затым яшчэ шэсць разоў заваёваў гэтак званы званне), а праз пару гадоў увайшоў у лік вядучых шахматыстаў планеты. Бацвіннік — пяціразовы чэмпіён свету ў 1948-1963 гадах, праўда, з двума гадавымі перапынкамі (страціўшы тытул, двойчы вяртаў яго ў матчы-рэваншах). Быў доктарам тэхнічных навук, прафесарам у галіне электратэхнікі, шмат гадоў працаваў над стварэннем шахматнага суперкамп'ютара.

У фонд шахматнай класікі ўвайшлі сотні згуляных ім партый. Прыклад адну з мініячур.

М. Бацвіннік — Р. Шпільман (1935). 1.c4 c6 2.e4 d5 3.ed cd 4.d4 Kf6 5.Kc3 Kc6 6.Cg5 Fb6 7.cd F:b2 8.Lc1 Kb4 9.Ka4 F:a2 10.Cc4 Cg4 11.Kf3 C:f3 12.gf i чорныя здаліся (пасля 12...Фа3 13.Lc3 Kc2+ яны губляюць фігуру).

Бацвінніку належыць каля дзясятка эцюдаў. Вось адзін з іх, складзены ў 1925 годзе разам з С. Камінерам (гл. *дзягграму*).

Белыя: Кра1, Фа2, Cd2, пп.f3, g2 (5).

Чорныя: Крh5, Фг7, Сг6, Кd3, п.e5 (5).

Выйгрыш.

Дасылайце рашэнні на адрас рэдакцыі («Звязда», вул. Б. Хмяльніцкага, 10а, 220013, г. Мінск) або на электронны адрас вядучага адзела: vadim_neb7@mail.ru.

Дарэчы, сёлета юнацкая каманда Беларусі выйграла ў Маскве Кубак Бацвінніка — турнір 10 постсавецкіх краін, дзе капітанам каманды давалі сеансы гульцам сапернікаў. Беларускі капітан Сяргей Жыгалка выйграў 31 партыю і 5 звёў унічыю, заняўшы першае месца сярод лідараў камандаў.

А вось яшчэ некаторыя з сёлетніх поспехаў нашых шахматыстаў. Вячаслаў Зарубіцкі заваяваў сярэбраны медаль на чэмпіянаце Еўропы сярод юнакоў да 14 гадоў у Празе, а Вольга Бадэлька падзяліла 2-5 месцы на юнацкім чэмпіянаце свету ў Ханты-Мансійску (па дадатковых паказчыках яна 4-я). Валерый Казакоўскі выйграў турнір у шведскім Гётэборгу. Кірыл Стулак узяў «бронзу» ў Каўнасе, а ў бліццы тут быў другім (перамог В. Казакоўскі). На фестывалі ў Рызе адзін з турніраў выйграў юны Сяргей Каліноўскі з Рагачова. Андрэй Жыгалка быў другім на турніры ў Турцыі. Сяргей Каспаў перамог на турніры ў Грэцыі. Турнір «Магілёўская восень» выйграў Раман Грыб.

Рашэнне задачы Віктара Жука з мінулага выпуску: 1.Cc7 d6 2.Ca5 Kрf4 3.Cd2+ Kрf5 4.Фe4х Блз:н2 1.Cg1 d6 2.Kр:d6 Кре4 3.Kрeб i 4.Фe3х

Вадзім ЖЫЛКО.

Пятніца,
11 лістапада

1 Беларусь 1

6.00, 7.20, 8.15 Добрай раніцы, Беларусь!
7.00, 8.00, 9.00, 12.00, 15.00, 19.00, 1.25 Навіны.
7.05, 8.05 Навіны эканомікі.
7.10, 8.10, 19.20 Зона Х.
9.10 **Серыял «След».**
10.00, 13.00, 16.00 90 секунд.
11.00, 20.00 **Серыял «Жаночы доктар-2».**
12.10, 17.30 **Серыял «Сямейныя меладрамы-6».**
13.20 Дзень у вялікім горадзе.
14.20 Дзіцячы доктар.
15.15, 18.40 Навіны рэгіёна.
15.25, 16.30 **Серыял «Залатая краіна».**
21.00 Панарама.
21.45 Нашы.
22.00 **Меладрама «Барыста».**
1.40 Дзень спорту.

2 Беларусь 2

7.00 Тэлераніца.
9.00, 23.20 Тэлебарометр.
9.05 Капэйка ў капейку.
9.35, 18.35 **Дэтэктыў «Такая работа».**
10.25 Рэпарцёр.
11.15, 17.00 **Серыял «Мая цудоўная нянька».**
11.50, 17.40 **Серыял «Не нарадзіся прыгожай».**
12.45, 19.35 «Ікона стылю». Fashion-шоу.
14.10 «Каханне анлайн». Рэаліці-шоу.
15.20 «Пін_код». Інтэрактыўны маладзёжны праект.
16.05, 0.45 **Дэтэктыў «Трынаццаць».**
20.55, 22.05 «Бітва экстрасэнсаў. 13 сезон».
22.00 Спортлато 5 з 36, КЕНО.
23.15 Хачу ў тэлевізар!
23.25 **Анімацыйны фільм «Восем шалёных начэй».**

3 Беларусь 3

7.00 «Дабрананак».
7.35, 11.55 «Беларуская кухня». Фаршыраваныя яйкі.
8.05, 11.30, 21.00 «Калейда-скоп». Навіны культуры.
8.20, 18.10 **«Доктар Жывага». Драма. 1-я серыя.**

9.10 «Залатая гусь». Казка.
10.40 «Фёдар Міхайлавіч Дастваеўскі — смелы прапаведнік імя Хрыстова». Дак. фільм.
11.05 «Сіла веры».
11.45 «Навукаманія».
12.15 «Святало далёкай зоркі». Памяці народнага архітэктара СССР Георгія Заборскага.
12.40 «Размаўляем па-беларуску». Тэлевіктарына.
13.10, 21.25 «**Амелі з Манмартра».** Меладрама.
15.05, 20.00 «Стаўка». «Перамога».
15.45 «Страла каханьня». **Камерыя.**
16.55 «Камертон». Піяніст, кампазітар і аранжыроўшчык Лявон Гурвіч.
17.20 «У гасцях у Барыса Аверына».
19.00 «Гваздзік». **Драма.**
20.40 «Калыханка».
21.20 «Час кіно».

5 Беларусь 5

8.00, 17.45, 22.20 PRO спорт. Навіны.
8.10 Баскетбол. Еўрالیга. «Пананцінаікас» (Грэцыя) — «Макабі» (Ізраіль).
9.50 Футбол. Беларусбанк — чэмпіянат Беларусі. «Нёман» (Гродна) — «Дынама-Мінск».
11.45 Валейбол. Ліга чэмпіёнаў. 2-і кваліфікацыйны раўнд. Матч у адказ. Мужчыны. «Цікерыт»

ВТВ ВТВ

6.00, 17.00, 5.00 «Турбаміксер».
7.00 М/ф «Смяшарыкі».
7.20 М/ф «Фіксікі».
7.50 М/ф «Маша і мядзведзь».
8.10 «Ералаш».
8.30, 18.00 **Серыял «Вароніны».**
9.40 Меладрама «Крок наперад 3D».
11.40, 14.40 **Серыял «Кухня 5».**
12.50 «Паспець за 24 гадзіны».
14.00 **Серыял «Два бацькі, два сыны 3».**
15.50, 20.20 **Серыял «Маладзёжка 5».**
19.10, 1.40 «Уральскія пельмені».
21.30 Баявік «Паліцэйскі з Беверлі-Хілз».

23.35 Жакі «11-11-11».
2.30 Скетчкам «Студэнты».
3.30 «Мільёны ў сетцы».
4.00 Скетч-шоу «Валера ТБ».

КУЛЬТУРА Культура

6.30 «Еўраньюс».
10.00, 15.00, 19.30, 23.30 Навіны культуры.
10.20 «Пакуль фронт у абароне».
11.55 «Марк Алданаў. Прынц, які вандруе інкогніта». Дак. фільм.
12.40 «Письмы з правінцыі». Еманжэлінск (Чалябінская вобласць).

(Фінляндыя) — «Будаўнік» (Беларусь).
13.50 Гандбол. СЕНА-ліга. «Веспрэм» (Венгрыя) — БГК імя Мяшкова (Беларусь).
15.20 Слэм-данк.
15.50 Хакей. КХЛ. «Дынама-Мінск» — «Куньлунь РС» (Кітай).
17.55 Валейбол. Ліга чэмпіёнаў. 3-ці кваліфікацыйны раўнд. Першы матч. «Мінчанка» (Беларусь) — «Эджэдджыбашы» (Турцыя).
19.55 Фактар сілы.
20.25 Баскетбол. Еўрالیга. ЦСКА (Масква) — «Рэал-Мадрыд» (Іспанія).
22.30 Піт-стоп.
23.00 Самба. Чэмпіянат свету.

АНТ

6.00, 6.30, 7.00, 7.30, 8.00 (з субцітрамі), **8.30, 9.00** (з субцітрамі), **11.00, 13.00, 16.00, 18.00** (з субцітрамі), **20.30** Нашы навіны.
6.05, 8.05 «Наша раніца».
9.05 «Жыць здорава!».
10.25 «Кантрольная закупка».
11.05, 13.05, 16.15, 18.15 (з субцітрамі), **21.00** Навіны спорту.
11.10 «Модны прыгавор».
12.20 «Адваротны адлік». «А-229. Сакрэтная зброя Крамля».
13.10 «Мужчынскае/Жаночае».
14.10 «Час пакажа».
16.20 **Маст. фільм «Да мяне, мухтар!».**
18.20 **Серыял «Татавы дочки».**
18.55 «Поле цудаў».
20.00 Час.
21.05 «Голас». Новы сезон.
22.55 «Што? Дзе? Калі?» у Беларусі.
0.00 «Вячэрні Ургант».
0.40 Начныя навіны.

СТБ

6.00, 7.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».
6.10, 17.25 «Міншчына».
6.20, 7.45 «Раніца. Студыя добрага настрою».
7.40, 20.10, 23.00 «СТБ-спорт».
8.30 «Тайны Чапман».

9.30, 18.35 «Самыя шакіруючыя гіпотэзы».
10.40 «Сямейныя драмы».
11.40 «Не хлусі мне!»
12.35, 17.35 «Званая вячэра».
13.50 «Дзіўная справа».
15.35 «**Следакі».** **Серыял.**
16.50 «Аўтапанарама».
17.10 «Ведай нашых!»
20.00 «Сталічныя падрабязнасці».
20.15 1/4 фіналу Міжнароднай лігі КВЗ.
22.00 «Глядзець усімі!»
23.05 **Трылер «Чатыры пакоі».**
0.45 «Дакументальны праект»: «Загадка Сусвету».

МІР

6.00 М/ф.
7.00 «Экстрасэнсы. Па той бок іншага свету».
7.30 Добрай раніцы, свет!
9.00 **Маст. фільм «Куфар Мары Медычы».**
10.45 **Маст. фільм «Калачы».**
12.30 «Цяжар абеду».
13.00, 16.00, 19.00 Навіны (бягучы радок).
13.15 **Серыял «Пад прыкрыццём».**
16.10 «Сакрэтныя матэрыялы».
17.05 **Серыял «Атрад».**
19.20 **Серыял «Пончык Люся-2».**
23.40 **Маст. фільм «Незвычайныя прыгоды Адэль».**
1.30 «Трымайся, шоубізі!».
2.00 **Серыял «Невідзімкі».**

БЕЛАРУСЬ РТР РТР—Беларусь

7.00 «Раніца Расіі».
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Весткі.
11.35 «Простыя пытанні» з Ягорам Хрусталёвым.
12.00 «60 хвілін». Ток-шоу.
13.15 «Правілы жыцця».
13.50, 16.50, 19.50, 23.00 Навіны — Беларусь.
14.35 «Пра самае галоўнае». Ток-шоу.
15.40 «Прамы эфір».
17.20 **Серыял «Сваты».**
19.10, 20.40 **Серыял «Касатка».**

21.45, 23.10 «Гумарына».
23.50 **Маст. фільм «Мароз па скуру».**

НТБ—Беларусь

5.55 «Астрапрагноз».
6.00 «Новая раніца».
7.30 «Студыя Юліі Высоцкай».
8.10 **Серыял «Вяртанне Мухтара».**
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сёння.
10.25 **Серыял «Ляснік».**
12.00 Суд прысяжных.
13.25 Агляд. Надзвычайнае здарэнне.
14.05 **Серыял «Урачэзная тайна».**
15.05, 16.25 **Серыял «Вуліцы разбітых ліхтароў».**
18.05 «Гаворым і паказваем». Ток-шоу.
19.40 **Серыял «Брат за брата».**
21.20 «Экстрасэнсы супраць дэтэктываў».
22.45 «Большасць». Ток-шоу.
23.55 «Мы і навука. Навука і мы». «Разумны аўтамабіль».

8 канал

6.30 Раніца на «Восьмым».
11.00 **Камерыя «Карсіканец».**
12.30 Дак. серыял «Скрозь прастору і час».
13.15 **Серыял «Цяжкі пясок».**
14.05 **Трылер «Апантанасць».**
15.55, 19.05, 21.05, 23.55 «На двор».
16.00 «Мультипарад».
16.30 «Адшукваецца адпачынак».
17.00 **Серыял «Крык савы».**
18.00, 19.10, 21.00 «Хатняя крама».
18.05 **Серыял «Чалавек у высокім замку».**
19.15 **Серыял «На ўсе застаўкі».**
20.50 «Вечарніца».
21.10 **Трылер «Межы будучыні».**
23.00 **Серыял «Закон і парадак».**

13.05 «Лукас Кранах старэйшы». Дак. фільм.
13.15 «Канец дня». Маст. фільм.
15.10 Да 95-годдзя Тэатра імя Яўг. Вахтангава. Уладзімір Этуш, Васіль Лановой, Ніна Русланава, Валянціна Малявіна, Аляксандр Граву ў спектаклі «Мещанин во дворянстве». Запіс 1977 года.
17.40 Вялікая опера—2016.
19.45 Смеханастальгія.
20.15, 1.55 «Шукальнікі». «Залатыя коні атамана Булавіна».
21.00 «Валянціна». Маст. фільм.
22.35 «Лінія жыцця». Аляксандр Сакалоў.
23.45 Мастсавет.
23.50 «Кульг кино». «Гарачая краіна, халодная зіма». Маст. фільм.
1.45 «Мартынка». М/ф для дарослых.
2.40 Сусветныя скарбы.

Настальгія

6.00 «Быў час» з Аляксандрам Палітоўскім: «Шкоднае мастацтва часоў СССР». 2007 год.
6.55, 8.45, 9.40, 11.00, 11.30, 13.05, 15.40, 17.00, 17.30, 18.45, 20.25, 21.40, 23.00, 23.30, 0.50, 2.40, 3.40, 5.00 Музычная настальгія.
7.10 Тэлеспектакль «Гульцы». 1978 год.
9.00, 15.00, 21.00, 3.00 «Мінулы час».
10.00, 16.00, 4.00 «Народжаныя ў СССР».
11.20, 17.20 «Мастак і паэт Міхаіл Гробман чытае свае вершы». 2005 год.
12.00 «Яловая субмарына» з Аляксандрам Ліпніцкім: «Гісторыя рускага рока». «Звуки Му». 2-я частка. 2006 год.
13.35 Фільм-спектакль «Юнона і Авось». Пастановка Маскоўскага тэатра імя Ленінскага камсамола. 1983 год.
18.00 «Да і пасля...» з Уладзімірам Малчанавым. Год 1966. 1-я частка. 2009 год.
19.00 «Ранішняя пошта». 1986 год.

19.30 Фільм-канцэрт «Міхаіл Жванецкі. Сам-насам з сабой...» 1992 год.
22.00 «Колба часу».
23.20 «Сядзі і глядзі». Музычна-парадыяная праграма. 1994 год.
0.00 «Эліта Краіны Саветаў». Дзмітрый Язаў. 2007 год.
1.10 Маст. фільм «Дзікі сабака Дынгла».
5.20 Дак. фільм «Вялікі містыфікатар».

EUROSPORT 1 EuroSport 1

5.00, 2.00 Баявыя майстэрствы. Суперкомбат.
6.30, 12.00 Фігурнае катанне. Этап Гран-пры. Кубак Расіі.
8.30, 20.00 Футбол. Чэмпіянат MLS. Плей-оф.
10.30, 13.30, 18.00 Футбол. «ФІФА».
11.00, 15.30, 21.15 Watts.
11.15, 16.30 Горныя лыжы. Кубак свету. Жанчыны.
14.00, 18.30, 0.15, 3.30 Футбол. Таварыскі матч. Маладзёжныя зборныя (U-21).
17.15, 22.00 Горныя лыжы. Кубак свету. Мужчыны.
22.45, 1.35 Фігурнае катанне. Этап Гран-пры.

КИНОКОМЕДИЯ Кінакамерыя

0.40 Прыгоды «Сардэчна прапрашаем у джунглі».
2.30 **Камерыя «Дом з паранармальнымі з'явамі 2».**
4.10, 14.00, 14.45, 15.35 Скетчкам «Паміж намі».
5.05 Меладрама «Купі, пазыч, украдзі».
6.55 **Камерыя «Нешта падобнае на шчасце».**
8.35 **Камерыя «Круты татачка».**
10.20 **Камерыя «Псіхааналітык».**
12.15 **Камерыя «Кахаю цябе на ўсіх мовах свету».**
14.15, 15.05 «Камерыянты (Шоу)».
16.00 **Камерыя «Цяжарны».**
17.30 **Камерыя «Закахаць і абясшкодзіць».**
19.30 **Камерыя «Высокі бландзін у чорным чаравіку».**

21.05 Меладрама «Prada і пачуцці».
23.00 **Камерыя «Бінга Бонга».**

ТБЗ

6.00 М/ф.
7.55 «Доктар І...»
8.25, 18.55, 2.05 «Асколкі». **Серыял.**
10.00, 4.30 «Судовыя страсці». Дак. серыял.
11.45 «Спячая».
12.45 «Варажбітка».
13.50 «Паралельны свет».
14.50 «Есць адзін сакрэт».
15.20 «Здзелка».
15.50 «Людзі пятніцы».
16.45 «Рэвізора».
17.50 «Знахаркі».
20.50 «Секс па дружбе». **Камерыя.**
22.50 «Зоркі. Тайны. Лёсы».
23.45 «Каліфрэнія». **Серыял.**
0.15 «Раён №9». **Фантастыка.**
3.40 «Нераскрытыя тайны».

TV 1000 ТБ1000

6.10 **Фантастыка «Ева: штучны розум».**
8.05 **Драма «Дваццаць адно».**
10.15 **Драма «Сцежкі».**
12.15 **Драма «Яшчэ адна з роду Балеін».**
14.15 **Меладрама «Адна сустрэча».**
15.45 **Вестэрн «Апалуза».**
17.45 **Трылер «Востраў праклятых».**
20.10 **Трылер «Прыстрэль іх».**
21.45 **Фантастыка «Спадар Ніхто».**
0.10 **Меладрама «Даруй за каханне».**
2.10 **Трылер «Выжывуць толькі палюбоўнікі».**
4.10 **Містыка «Інтэрв'ю з вампірам».**
6.20 **Прыгоды «Сляды апосталяў».**
8.30 **Камерыя «Каўказская палонніца!».**
10.20 **Баявік «Іерэй-сан. Споведзь самурая».**

12.20 **Камерыя «Рэспубліка ШКІД».**
14.20 **Трагікамерыя «Коля — перакаці-поле».**
16.20 **Камерыя «Усё ўключана 2».**
18.20 **Драма «Карасі».**
20.20 **Меладрама «Пра любов».**
22.20 **Трылер «Рускі трохвугольнік».**
0.30 **Драма «Арлеан».**
2.